

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ

Ի՞նչ կը նշանակէ «ճրագալոյց»:
«ճրագալոյց» բառը կազմուած է երկու բառերէ՝ «նրագ» եւ «լուցանել»:

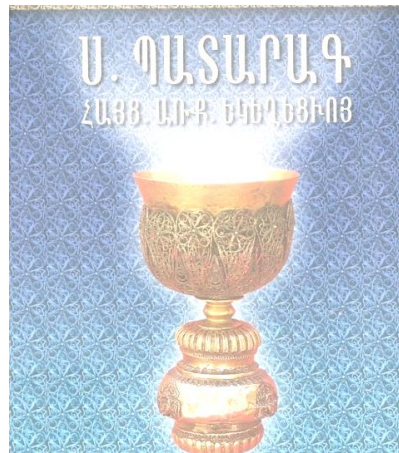
Նախապէս մեր եկեղեցին բոլոր մեծ տօներու նախընթաց երեկոյին նախատօնակ կը կատարէր: Նախատօնակի բոլոր արարողութիւնները կը կոչուէին՝ ճրագալոյց, որովհետեւ արարողութեան ընթացքին եկեղեցւոյ կանթեղները, եւ այլ նրագներ ու մոմեր կը վառուէին եկեղեցւոյ մէջ, մոմերը կը բաժնուէին հաւատացեալներուն: Նոյնը ամէն Կիրակի մուտին կատարելու սովորութիւնն ալ ունէինք, ահա թէ ինչու, Կիրակի մուտին երգուող Լոյս Զուարթ երգը կոչուած է՝ «Օրհնութիւն նրագաց»:

Այսօր սակայն, տօներու նախընթաց երեկոյին կատարուող նախատօնակները ճրագալոյց չեն կոչուիր: Այսօր «ճրագալոյց» բնորոշումը կը գործածենք միայն սուրբ Ծնունդի եւ սուրբ Զատիկի նախընթաց երեկոներուն մատուցուող Պատարագներուն համար:

Հայ եկեղեցին տարին միայն երկու անգամ երեկոյեան սուրբ Պատարագ կը մատուցէ. առաջինը սուրբ Ծնունդի նախընթաց երեկոյին, իսկ երկրորդը՝ սուրբ Զատիկի նախընթաց երեկոյին եւ ինչպէս ըսի, ասոնք են որ «ճրագալոյցի Պատարագ» կը կոչուին:

Ի՞նչ է նպատակը ճրագալոյցին: Սուրբ Ծնունդի եւ սուրբ Զատիկի նախընթաց երեկոներուն մատուցուող ճրագալոյցի Պատարագներուն նպատակն է՝ պատրաստուիլ յաջորդ օրուան մեծ Խորհուրդին: Անցեալին սուրբ Ծնունդն ու սուրբ Զատիկը կանխող ամբողջ օրը կը կոչուէր ճրագալոյց, եւ ոչ թէ միայն երեկոյեան մատուցուող Պատարագը: Ինչո՞ւ համար. որովհետեւ հաւատացեալները ամբողջ օր մը կը նուիրէին ինքնապատրաստութեան աշխատանքին, վառ հաւատով դիմաւորելու համար յաջորդ օրուան մեծ Խորհուրդը:

ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ

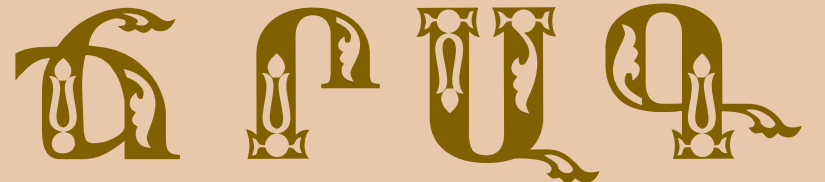
ՊԼՏՎԻԴ ԽՈՐՀՈՐԴԻՆ ՀԱՍՏԻՍՈՒՄ

2.- Պատրաստութիւն ընծաներուն

Գ.- ԲՈՒՆ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ կամ ՀԱՌԱՏԱՅԵԱԼՆԵՐՈՒ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

«Յիսուս Քրիստոսի, մեր Տիրոջ միջոցաւ, որուն հետ քեզի՝ Սուրբ Հոգիիդ եւ Ամենակալ Հօրը կը վայելեն փառքը, իշխանութիւնն ու պատիւը. այժմ եւ միշտ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն»: Գողգոթայով եւ Փրկագործութեան Խորհուրդով իմաստատրուած, կը ներկայացուի ժողովուրդին, եւ այս նուիրական պահը հաւատացեալներու ուշադրութեան յանձնելով՝ սարկաւազը կը յայտարարէ.- Պոսիսումէ (մտիկ ըրէք):

Արդարօրէն երկնային յաւիտենական արքայութեան գրասեղանը եղող Աստուածորդւոյն՝ Փրկչին մարմինն է, որ կը բարձրանայ պատարագի քահանային ձեռքերուն մէջ...

ԲՈՒ ԽՍՐՔԻ ԽՍ ՌՅԵՐՈՒՄ ԵՐԱԳ Է ՈՒ ԽՍ ԸԱԽԴՆԵՐՈՒՄ ԼՈՅՍ (Ս. 119.105)

ԺԸ. ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 5 ՅՈՒՆԻՈՒՄ 2025

ԹԻԻ 1

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՈՒ ԿԱՏՈՒՄԾԱՀՆՉՉԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ
Տիտ. 2.11-15: Մտթ. 2.1-12

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՐԵՏԱՐԱՆԸ

ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ 2.1-12

Հերովդէս Թագաւորի օրերուն էր, որ Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթլեհէմ քաղաքին մէջ: Եւ ահա արեւելքէն մոզեր եկան Երուսաղէմ եւ Հարցուցին.- Ո՞ւր է Հրեաներու նորածին Թագաւորը. մենք տեսանք անոր աստղը արեւելքի մէջ եւ եկանք երկրպագելու իրեն:

Երբ Հերովդէս Թագաւոր լսեց ասիկա՝ վրդովեցաւ, եւ իրեն հետ՝ Երուսաղէմի բոլոր ընակիչները: Կանչեց ժողովուրդի բոլոր աւագ քահանաներն ու Օրէնքի ուսուցիչները եւ Հարցուց անոնց, թէ ո՞ւր պիտի ծնէր Քրիստոսը:

Անոնք պատասխանեցին.- Հրէաստանի Բեթլեհէմ քաղաքին մէջ, որովհետեւ Միքիա մարգարէն այսպէս գրած է.- «Դո՛ւն, Բեթլեհէմ, Յուդայի քաղաք, հռչակով նուազ չես Յուդայի միւս քաղաքներէն. որովհետեւ քեզմէ պիտի ելլէ իշխան մը, որ պիտի հովուէ իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը»:

Այն ատեն Հերովդէս զաղտնաբար իր մօտ կանչեց մոզերը եւ անոնցմէ ստուգեց աստղին երեւելուն ժամանակը: Ապա գանոնք Բեթլեհէմ դրկեց, պատուիրելով.- Գացէք եւ ստոյգ տեղեկութիւններ քաղելով գտնէ՛ք երեխան, եւ երբ գտնէք՝ ինծի իմացուցէք, որպէսզի ե՛ս ալ գամ եւ երկրպագեմ իրեն:

Թագաւորին այս հրահանգը լսելէ ետք, մոզերը մեկնեցան: Անոնք չափազանց ուրախացան, երբ կրկին տեսան այն աստղը, որ արեւելքի մէջ տեսեր էին, եւ ահա աստղը առաջնորդեց զիրենք մինչեւ որ եկաւ ու կեցաւ այն վայրին վրայ ուր երեխան կը գտնուէր: Երբ տուն մտան, տեսան երեխան իր մօրը՝ Մարիամի հետ, եւ մինչեւ գետին խոնարհելով երկրպագեցին մանուկին: Ապա բացին իրենց արկղերը եւ Յիսուսի ընծայեցին իրենց նուէրները՝ ոսկի, կնդրուկ եւ զմուս:

ՍՈՒՐԲԵՐ ԵՒ ՏՕՆԵՐ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ դարու ընթացքին, երբ եկեղեցին հետզհետե կապմուտելու սկսաւ, Բրիստոսի տնօրինական կեանքի սկզբնաւորութեան պատահած բոլոր դէպքերուն յիշատակումները սկսան կատարել Աստուածայայտութեան կամարումին տակ: Բրիստոս որպէս Փրկիչ աշխարհի յայտնուած էր, եւ ասիկա գումարումն էր բոլոր այն դէպքերուն, որոնք Բրիստոսի մարդեղութեան Խորհուրդին հետ աղերսուած էին, անոր Ծնունդէն մինչեւ Մկրտութիւնը:

Ուրեմն Աստուածայայտութեան տօնն էր Գաբրիէլ Հրեշտակապետի աւետումը, Բեթղեհէմի Ա. Ծնունդը, ութօրեայ թլփատումը, Բառասնօրեայ տաճար ընծայումը, Յորդանան գետին մէջ մկրտուիլը, եւ այս բոլորին ոգեկոչման օր նշանակուած էր 6 Յունուարը:

Սակայն հետզհետե կապակերպւող եկեղեցին 6 Յունուարը Բրիստոսի Ա. Ծննդեան եւ Աստուածայայտութեան Խորհուրդներուն միայն վերապահելով, միւս տօներուն համար սահմանեց նոր օրեր:

Առաջին հերթին, Յիսուս Մանուկին քառասնօրեայ տաճար ընծայումը անջատելով Ա. Ծնունդէն՝ 6 Յունուարէն 40 օրեր առաջ տանելով, 14 Փետրուարը ճշդեց՝ Տօն Տեսողնդառաջի: Հրեշտակին աւետումը ինն ամիս ետ տանելով՝ 7 Ապրիլին արձանագրեց՝ Տօն Աւետման Ա. Աստուածածնին: Հայց. եկեղեցին եւս հետեւեցաւ այս նոր տնօրինումներուն:

Իսկ Ե. դարուն, Թարգմանչաց սերունդին կողմէ երբ Հայց. եկեղեցին սկսած էր ընծայուիլ երկնաւոր Հօր, Արեւմուտքի մէջ

Լատին եկեղեցին, իսկ Արեւելքին մէջ Յոյն եկեղեցին, վանապան պատճառներով, Ա. Մկրտութիւնը եւս անջատելով Ա. Ծնունդէն, 6 Յունուարը վերապահեց Ա. Մկրտութեան՝ Յայտնութեան Ա. Խորհուրդին, իսկ Ա. Ծնունդը սկսան կատարել 25 Դեկտեմբերին:

Այս Խորհուրդներուն բաժանումը ընդունելութիւն չգտաւ Հայց. եկեղեցոյ մէջ: Տօնացոյցը 6 Յունուարը արձանագրեց որպէս **«Տօն Ծննդեան եւ Աստուածայայտութեան Յիսուսի Բրիստոսի»:**

Հայոց այս կեցուածքը դիւր չթուեցաւ Լատին եւ Յոյն եկեղեցիներուն, սակայն հակառակ վանապան ճնշումներուն, Հայց. եկեղեցին տեղի չտուաւ եւ կառչած մնաց Բրիստոնէական եկեղեցոյ նախնագոյն դարերու ավանդութեան:

Ահա թէ ինչու Ա. Ծննդեան Տօնին երբ պիտար շնորհաւորենք, կ'ըսենք «Բրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ»:

Արեւմուտքի մէջ արեւադարձային տօնը, որ հեթանոսական մեծ տօն կը նկատուէր, փոխարինուեցաւ Բրիստոսի Ա. Ծննդեան տօնին հետ, եւ որոշուեցաւ 25 Դեկտեմբերին ոգեկոչել Ա. Ծննդեան իսկ 6 Յունուարինը վերապահել Ա. Մկրտութեան ոգեկոչման: Այս որոշումը հաճելի թուեցաւ Արեւելքին մէջ Յոյն եկեղեցոյ, որովհետեւ դժուար էր նոյն օրուան մէջ երթալ Բեթղեհէմ ոգեկոչելու համար Ա. Ծնունդը եւ ապա վերադառնալ Յորդանան գետ ոգեկոչելու՝ Ա. Մկրտութիւնը: Ահա այս պատճառով Արեւելքը եւս Ա. Ծնունդը անջատելով Ա. Մկրտութենէն, վայն տեղադրեց 25 Դեկտեմբերին, Ա. Մկրտութիւնը պահելով 6 Յունուարին:

Հ Ո Գ Ե Ի Ո Ր Պ Ա Տ Գ Ա Մ

ԱԿԵՏԻՄ, ՁԵՐ ՓՐԿԻՉԸ ԾՆԱԿ

«Մի՛ վախնաք, ձեզի աւետիս մը պիտի տամ, որ ամբողջ ժողովուրդին մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ: Այսօր, Դաւիթի քաղաքին մէջ ձեր Փրկիչը ծնաւ, որ Օծեալ Տէրն է» (Ղկ. 2.10-11): Հրեշտակներուն պատգամն է ասիկա ուղղուած Իսրայելացի հովիւներու: Փրկութեան աւետիսը չսկըսաւ Բրիստոսի խաչելութեամբ, այլ՝ անոր ծնունդով: Այդ աւետիսը առաջին հերթին մարդիկ իրենք չտարածեցին, այլ՝ հրեշտակները իրենք: Արդարեւ, աւետիս մը չէ՞ աշխարհի Ստեղծիչին այցը այս աշխարհ: Այո՛, աւետիս մըն է: Աւետիս մը բոլոր անոնց՝ որոնք մեղքէն ազատագրուիլ ու մահուան վախէն ազատիլ կ'ուզեն: Յիսուսի ծննդեան աւետիսը ամենուրեք պետք է տարածել: Այդ փրկարար ծնունդին մասին ամէն մարդու պետք է պատմել:

ՄԵՐ ՍՈՐՎԵԼԻՔ ՀՈԳԵԻՈՐ ՂԱՍԸ

Մի՛ գերեզմանեք այդ աւետիսը ձեր սիրտերուն մէջ, այլ՝ տարածեցէք զանիկա: Գացէ՛ք աշխարհին եւ պատմեցէ՛ք անոր Յիսուսի ծնունդին մասին: Ըսէ՛ք անոր, թող չվախնայ մահէն՝ որովհետեւ Ամմահը ծնաւ, թող չվախնայ Չարէն՝ որովհետեւ Բարին ծնաւ:

**ՇՆՈՐՀԱԻՈՐՆՈՐ ՏԱՐԻ
ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴ
Առողջութիւն,
Արեւշատութիւն եւ
խաղաղութիւն կը մատթանգ
բոլորին**

ԵԹԷ ԿԱՍ ԵՐԲ Կ'ՈՒՋԵՍ...

ԵՐԲ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՓՆՏՈՒՆԵՍ ԿԱՐԳԷ՛, ՍԱԳՄՈՍ 77

Բարձրադասակ կը դիմեմ Աստուծոյ, բարձրաձայն կը դիմեմ Աստուծոյ, որպէսզի լսէ զիս: Երբ նեղութեան մէջ ըլլամ՝ Տէրը կը փնտռեմ, ամբողջ գիշերը բազկատարած կ'աղօթեմ, բայց իմ հոգիս չի մխիթարուիր:

ԶԱստուած կը յիշեմ ու կը հեծեճեմ, որքան կը խորհիմ՝ այնքան աւելի կը վհատիմ:

Չես ձգեր, ո՛վ Տէր, որ աչքս փակեմ, եւ խռովքէս՝ խօսելու իսկ կարող չեմ: Կը մտաբերեմ հին օրերը, անցած գացած տարիները: Ամբողջ գիշերը մտքիս մէջ նոյն յանկերգը կը դառնայ, որքան կը խորհիմ՝ այնքան հոգիս հարց կու տայ.– «Մի՞թէ Տէրը յաւէտ պիտի մերժէ՞ մեզ, եւ այլեւս մեզ բնաւ պիտի չընդունի՞»:

Մի՞թէ այլեւս պիտի դադրի՞ ողորմելի, կամ թէ ընդմիշտ վե՞րջ դրաւ իր խոստումին: Մի՞թէ Աստուած իր բարեգութ ըլլալը մոռցա՞ւ, կամ բարկութեան մէջ խեղդե՞ց իր գթութիւնը»: Եւ ես ըսի.– «Ինձի ցաւ է, որ Բարձրեալի վերաբերումը փոխուած է մեզի հանդէպ»: Բու մեծ գործերդ պիտի յիշեմ, Տէ՛ր, պիտի յիշեմ անցեալին գործած հրաշքներդ: Պիտի խոկամ բոլոր գործերուդ մասին, եւ պիտի խորհրդածեմ մեծագործութիւններուդ վրայ: